

Original Article

Building Awareness on National Defense Responsibilities into Students through the Employment National Defense and Security Education in Vietnam National University, Hanoi

Nguyen Cong Nghi*, Diep Van Vinh

VNU National Defense and Security Training Center, Hoa Lac, Thach That, Hanoi, Vietnam

Received 04 October 2023

Revised 20 October 2023; Accepted 21 October 2023

Abstract: In response to the requirement of defending the socialist Vietnamese Fatherland in the new situation, our Party and State advocate strengthening defense and security education in the whole society, which is being considered a strategic mission and playing crucial role. According to the classification on training by the Ministry of National Defense applied at the Center for Defense and Security Education, Vietnam National University, Hanoi, students of colleges and higher education are pioneer citizens and great future resources of the country of the country. The objective of the study is to build up the citizen's awareness of defending the Fatherland for students through the subject of National Defense and Security Education. The research methods are carried out on the basis of basic surveys on lecturers and students through each course and annually at the VNU National Defense and Security Training Center. The research results show that the Center has attached the knowledge of national defense and security to the building of citizens' awareness of the Fatherland defending obligation for students, and successfully completed the task. However, it does have some limitations: the link between knowledge acquiring and students' awareness is not profound enough; there is also the concept that students' learning outcomes are on top of all, failed to highlight to the student's personal cultivation and awareness to be ready for the obligation of protecting the Fatherland. As a result, it has some unexpected effect upon the objectives and requirements of the subject, therefore, it is necessary to continue researching to promote a better citizen's awareness of the obligation to protect the Fatherland through the subjects.

Keywords: Defend the Fatherland; citizens' awareness of the Fatherland defending obligation; Defense and Security education.

* Corresponding author.

E-mail address: nghinguyencong53@gmail.com

<https://doi.org/10.25073/2588-1159/vnuer.4858>

Xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên trong Giáo dục Quốc phòng và An ninh tại Đại học quốc gia Hà nội

Nguyễn Công Nghi*, Diệp Văn Vinh

*Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội,
Hoà Lạc, Thạch Thất, Hà Nội, Việt Nam*

Nhận ngày 04 tháng 10 năm 2023

Chỉnh sửa ngày 20 tháng 10 năm 2023; Chấp nhận đăng ngày 21 tháng 10 năm 2023

Tóm tắt: Mục tiêu của nghiên cứu là xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên trong Giáo dục quốc phòng và an ninh. Phương pháp nghiên cứu được thực hiện trên cơ sở điều tra cơ bản đối với giảng viên và sinh viên qua từng khoá học và hằng năm tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội. Kết quả nghiên cứu cho thấy, Trung tâm đã gắn trang bị kiến thức quốc phòng và an ninh với xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên, hoàn thành tốt nhiệm vụ. Tuy nhiên, vẫn còn những hạn chế: việc gắn kết giữa trang bị kiến thức với xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên chưa có chiều sâu; còn có quan niệm xem kết quả học tập của sinh viên là trên hết, chưa coi trọng tu dưỡng, rèn luyện, xây dựng ý thức sẵn sàng thực hiện nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên,... Từ đó, ảnh hưởng nhất định đến mục tiêu, yêu cầu của môn học, do đó cần tiếp tục nghiên cứu để việc xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc qua môn học được tốt hơn.

Từ khóa: Bảo vệ Tổ quốc; ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc; Giáo dục quốc phòng và an ninh.

1. Đặt vấn đề

Bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa là một trong hai nhiệm vụ chiến lược của cách mạng giai đoạn hiện nay, Đảng ta khẳng định: trong khi đặt nhiệm vụ phát triển kinh tế, xây dựng đất nước, thực hiện thắng lợi sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa lên hàng đầu, chúng ta không một phút lơ là nhiệm vụ quốc phòng - an ninh, bảo vệ Tổ quốc. Đây là trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta, nhất là lực lượng thanh niên, trong đó có sinh viên trong toàn quốc nói chung, các sinh viên đào tạo tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội nói riêng.

Trong bối cảnh tình hình thế giới và khu vực diễn biến phức tạp, khó lường. Ở Việt Nam các thế lực thù địch, phản động đẩy mạnh chiến lược “Diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ bằng nhiều phương thức tinh vi, thâm độc, thúc đẩy “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” từ bên trong, hòng xóa bỏ chế độ xã hội chủ nghĩa ở nước ta; sinh viên là lực lượng tiên phong, sẵn sàng tham gia bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới, song đây cũng là đối tượng địch có thể sử dụng để lôi kéo, mua chuộc, phục vụ cho lợi ích của chúng. Tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội, sinh viên học tập, rèn luyện, sinh hoạt tập trung theo nếp sống quân sự. Trong thời gian khoảng 4 tuần học tập, sinh viên được trang bị về Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam; Công tác quốc phòng và an ninh; một số kiến thức, kỹ năng quân sự cần thiết, phù hợp với đối tượng đào tạo. Những vấn đề trên là cơ

* Tác giả liên hệ.

Địa chỉ email: nghinguyencong53@gmail.com

<https://doi.org/10.25073/2588-1159/vnuer.4858>

sở quan trọng để Trung tâm phát huy vai trò của đội ngũ cán bộ, giảng viên, gắn kết giữa công tác quản lý, giảng dạy, huấn luyện trang bị kiến thức quốc phòng, an ninh với xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên. Thực tiễn những năm qua, bên cạnh những kết quả đã đạt được, các hoạt động xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên trong Giáo dục quốc phòng và an ninh còn có những hạn chế, cần được khắc phục. Vì vậy, tác giả tập trung khảo sát, đánh giá đúng thực trạng, đồng thời xác định các giải pháp phù hợp, nhằm thực hiện ngày càng hiệu quả hơn các hoạt động xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên, tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội.

2. Tổng quan nghiên cứu

Đã có một số công trình nghiên cứu về xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho thanh niên là sinh viên trong giai đoạn hiện nay:

Vũ Thị Thu Trang (2018), nghiên cứu từ những ưu điểm, hạn chế của sinh viên về nhận thức nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc trong giai đoạn hiện nay, tác giả xác định các yếu tố cấu thành ý thức công dân sinh viên và xây dựng biện pháp tác động các yếu tố đó [1].

Nguyễn Thị Tuyết (2020), khẳng định vai trò của xây dựng ý thức công dân của sinh viên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa; nghiên cứu đề xuất nhiệm vụ giáo dục của cán bộ, giảng viên các trường Đại học Quảng Ninh [2].

Trần Thị Thu Thảo (2020), khẳng định giáo dục ý thức công dân trong bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên là nhiệm vụ cần thiết của các cấp, nhất là Ngành Giáo dục, mà chủ thể là cán bộ, giảng viên nhà trường xác định một số biện pháp thực hiện đối với sinh viên Trường Đại học Thủy Lợi [3].

Lê Huỳnh Đức (2021), đã nghiên cứu xác định, đề cao nhận thức của sinh viên đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc, trước hết nhận thức đầy đủ về lãnh thổ quốc gia; nắm vững chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp

luật của Nhà nước về quốc phòng và an ninh; tích cực luyện tập quân sự, tham gia các hoạt động về quốc phòng - an ninh ở nhà trường, địa phương [4].

Hội đồng phối hợp phổ biến giáo dục Pháp luật Trung ương xác định: việc tổ chức dạy và học được thực hiện tại các trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh hoặc trường cao đẳng nghề, cơ sở giáo dục đại học, nhằm làm cho sinh viên được học tập và rèn luyện theo nếp sống quân sự hóa. Yêu cầu về nhận thức, ý thức quốc phòng, an ninh về phòng thủ dân sự và kỹ năng quân sự cũng cao hơn các đối tượng khác, vì đối tượng này đã đủ tuổi sẵn sàng nhập ngũ làm nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc [5].

Các nghiên cứu trên, mặc dù phản ánh dưới các góc độ khác nhau, song đều khẳng định ý nghĩa, vai trò của việc xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên, coi đó là nhiệm vụ quan trọng của các chủ thể trong các cơ sở giáo dục, nhất là cơ sở giáo dục đại học. Kết quả đạt được không ngoài mục tiêu, yêu cầu của Giáo dục quốc phòng và an ninh, nâng cao lượng đào tạo của cơ sở giáo dục. Các văn bản Pháp quy của Nhà nước là cơ sở pháp lý để các Trung tâm, trong đó có Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội tổ chức thực hiện.

Một số khái niệm:

i) Bảo vệ Tổ quốc

Hiến pháp đầu tiên của nước ta năm 1946, đã xác định: “Nhiệm vụ của dân tộc ta trong giai đoạn này là bảo toàn lãnh thổ, giành độc lập hoàn toàn và kiến thiết quốc gia trên nền tảng dân chủ”; Hiến pháp năm 1959 quy định: “Bảo vệ Tổ quốc là nghĩa vụ cao quý nhất của công dân nước Việt Nam dân chủ cộng hòa. Công dân có bổn phận làm nghĩa vụ quân sự để bảo vệ Tổ quốc” [6]. Đặc biệt, từ Hiến pháp năm 1980 đến nay, Nhà nước và Nhân dân ta đã có bước nhận thức mới về nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong điều kiện hội nhập và mở rộng quan hệ quốc tế, Hiến pháp năm 2013 đã khẳng định: “Bảo vệ Tổ quốc là nghĩa vụ thiêng liêng và quyền cao quý của công dân” [7].

Như vậy, bảo vệ Tổ quốc không chỉ là nghĩa vụ thiêng liêng mà còn là quyền lợi, trách nhiệm

cao cả, mang tính ý thức và hành động tự giác của công dân Việt Nam, vì độc lập dân tộc, hạnh phúc của nhân dân, của mỗi gia đình và mỗi cá nhân trong xã hội. Nghĩa vụ, bổn phận của mỗi công dân đối với Tổ quốc là những việc làm, những hoạt động cách mạng, thiết thực để góp phần vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong bất kỳ giai đoạn cách mạng nào;

ii) *Ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc của sinh viên*

Hiến pháp năm 2013 đã khẳng định: “Công dân nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam là người có quốc tịch Việt Nam” [8]. Như vậy, công dân Việt Nam chính là người dân Việt Nam, trong mối quan hệ con người với con người; con người với tập thể và quốc gia, phù hợp với truyền thống đạo đức văn hóa của dân tộc, trong mối quan hệ đó quyền lợi và nghĩa vụ của công dân luôn gắn liền với nhau. Đại hội lần thứ XI của Đảng đã chỉ rõ: “Nhà nước tôn trọng và bảo đảm các quyền con người, quyền công dân, chăm lo hạnh phúc, sự phát triển tự do của mỗi người. Quyền và nghĩa vụ công dân do Hiến pháp và pháp luật quy định. Quyền công dân không tách rời nghĩa vụ công dân...” [9]. Như vậy, ý thức công dân là một phạm trù tinh thần, phản ánh trình độ nhận thức về quyền lợi, nghĩa vụ của người dân đối với Nhà nước, thể hiện bằng những hành vi, hành động cụ thể trong cuộc sống xã hội của mỗi người. Theo đó, ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa là một loại hình của ý thức xã hội ở mỗi người dân, phản ánh sự giác ngộ về nghĩa vụ, trách nhiệm, thông qua các hành vi, hành động cách mạng cụ thể của mỗi công dân, đóng góp tích cực vào sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc trong mọi thời kỳ cách mạng.

Từ quan điểm trên, tác giả đưa ra quan niệm sau: ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc của sinh viên trong Giáo dục quốc phòng và an ninh tại Đại học Quốc gia Hà Nội là sự nhận thức và giác ngộ về nghĩa vụ, trách nhiệm đối với sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới, thể hiện ở mỗi sinh viên tích cực học tập, tu dưỡng, rèn luyện, củng cố, nâng cao kiến thức về đường lối quân sự, quốc phòng, công tác an ninh của Đảng và các kỹ năng quân sự cần thiết, sẵn sàng thực hiện nghĩa vụ theo Luật định;

iii) *Các yếu tố cấu thành ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc*

Tiếp cận ở góc độ tâm lý học, ý thức gồm các thành tố cơ bản: *tri thức, tình cảm, niềm tin, ý chí*. Theo đó, sinh viên các đơn vị liên kết đào tạo kiến thức Giáo dục quốc phòng và an ninh tại Đại học Quốc gia Hà Nội, ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc được phát triển và từng bước hoàn thiện do nội dung chương trình môn học quy định, chi phối;

iv) *Tri thức* chính là những hiểu biết về nghĩa vụ công dân bảo vệ Tổ quốc của sinh viên trong Giáo dục quốc phòng và an ninh tại Đại học Quốc gia Hà Nội, như là sự hiểu biết về đất nước và con người Việt Nam; về lịch sử, truyền thống của dân tộc; về Đảng, Nhà nước, chế độ xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam,... Biểu hiện cao nhất chính là sự giác ngộ về dân tộc, giai cấp, trách nhiệm, nghĩa vụ của mỗi sinh viên - người công dân đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc;

v) *Tình cảm* là những rung động biểu hiện qua thái độ và cách ứng xử của họ đối với quốc gia, dân tộc, chế độ xã hội chủ nghĩa và sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc; thái độ đối với tập thể và đối với nhiệm vụ được giao; thái độ đối với các thế lực thù địch, phản động chống phá cách mạng Việt Nam trong giai đoạn hiện nay;

vi) *Niềm tin* là sự thừa nhận tính đúng đắn, sự cần thiết và khả năng tất thắng của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; là sự tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, khả năng hoàn thành nhiệm vụ của bản thân đối với môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh; tin tưởng vào tính năng, tác dụng của vũ khí, trang bị, cách đánh của Quân đội, sức mạnh tổng hợp của đất nước trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc giai đoạn hiện nay;

vii) *Ý chí* là sự cố gắng, nỗ lực vượt qua mọi khó khăn, thử thách để quyết tâm hoàn thành thắng lợi nhiệm vụ của khóa học;

viii) *Tri thức, tình cảm, niềm tin và ý chí* - các yếu tố cơ bản cấu thành ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa của sinh viên, trong Giáo dục quốc phòng và an ninh tại Đại học Quốc gia Hà Nội, có mối quan hệ biện chứng, tác động qua lại với nhau. Trong đó, tri thức là phương thức tồn tại chủ yếu của ý thức công dân, là cơ sở hình thành, phát triển các yếu

tổ như: tình cảm, niềm tin, ý chí quyết tâm bảo vệ Tổ quốc của sinh viên.

3. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu lý thuyết: thu thập các tài liệu liên quan tới chủ đề; xây dựng đề cương và xây dựng hệ thống bảng hỏi cho vấn đề nghiên cứu cả về nội dung hỏi trực tiếp và qua phiếu hỏi.

Nghiên cứu thực tế: phát phiếu Điều tra đối với giảng viên, cán bộ quản lý và sinh viên các trường đại học trực thuộc Đại học Quốc gia Hà Nội (Trường Đại học Ngoại ngữ; Trường Đại học Khoa học Tự nhiên; Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn; Trường Đại học Y Dược) và Trường Cao đẳng Sư phạm Hòa Bình chuẩn bị kết thúc khóa học tại Trung tâm, thời gian thực hiện trong tháng 6/2023, kết quả thu được 21/21 phiếu hợp lệ của cán bộ quản lý, giảng viên và 250/250 phiếu hợp lệ của sinh viên.

Phương pháp phân tích số liệu: nghiên cứu sử dụng phương pháp thống kê mô tả và thống kê so sánh; tóm tắt, mô tả các tập hợp dữ liệu thu được với các đối tượng trong hoạt động giáo dục xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ

bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên. Phương pháp thống kê so sánh sử dụng để đối chiếu các chỉ tiêu đã được lượng hoá, xác định xu hướng và tổng hợp đánh giá các mặt tích cực, hiệu quả và ngược lại; tìm ra các giải pháp để không ngừng nâng cao hiệu quả giáo dục xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội.

4. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

4.1. Nhận thức về vai trò, ý nghĩa xây dựng ý thức về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên

Kết quả điều tra cho thấy 100% cán bộ quản lý, giảng viên luôn nhận thức về ý nghĩa, tầm quan trọng của xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên trong Giáo dục quốc phòng và an ninh (Bảng 2); 83,2% số sinh viên trả lời khi học nội dung Giáo dục quốc phòng và an ninh đã nhận thức, hiểu biết về tầm quan trọng của việc bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới (Bảng 1).

Bảng 1. Nhận thức của sinh viên về ý thức công dân trong thực hiện nghĩa vụ bảo vệ tổ quốc

STT	Nội dung câu hỏi	Số lượng	Tỉ lệ
1	Nhận thức về vai trò của của bảo vệ Tổ quốc trong Giáo dục Quốc phòng và An ninh.	208	83,20
2	Nhận thức về bảo vệ Tổ quốc là nghĩa vụ, trách nhiệm thiêng liêng của mọi sinh viên.	210	84,00
3	Nhận thức sâu sắc về tính tất yếu khách quan về bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.	205	82,00
4	Nhận thức đúng về âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch chống phá cách mạng hiện nay.	203	81,20
5	Thường xuyên gắn kết, giúp đỡ nhau học tập, rèn luyện quân sự.	207	82,80
6	Kết hợp học tập, rèn luyện với xây dựng tình cảm, ý chí, niềm tin cách mạng trong quá trình đào tạo.	201	80,40
7	Trong thời gian đào tạo đã tích cực nghiên cứu, học tập nắm vững kiến thức môn học.	210	84,00
8	Hiểu biết về nghĩa vụ quân sự qua Giáo dục quốc phòng và an ninh.	201	80,40
9	Quá trình đào tạo đã được gắn trang bị kiến thức môn học với giáo dục xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc.	208	83,20
10	Ý thức bảo quản, giữ gìn vũ khí, trang bị quân sự.	208	83,20

Có 83,2% sinh viên đánh giá quá trình đào tạo đã được trang bị kiến thức môn học gắn với giáo dục xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ

bảo vệ Tổ quốc; 84% số sinh viên theo điều tra đã nhận thức bảo vệ Tổ quốc là nghĩa vụ thiêng liêng, quyền lợi cao quý của công dân; 82%

sinh viên trả lời đã nhận thức sâu sắc về tính tất yếu khách quan về bảo vệ Tổ quốc; 81,2% sinh viên trả lời đã nhận thức đúng về âm mưu, thủ đoạn “Diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch, phản động chống phá cách mạng nước ta hiện nay (Bảng 1).

Điều đó cho thấy, sinh viên đã có sự hiểu biết về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc trong Giáo dục quốc phòng và an ninh, giúp cho họ có thái độ tích cực tham gia các hoạt động giữ gìn an ninh chính trị, trật tự và an toàn xã hội trong nhà trường, xã hội.

4.2. Tình cảm của sinh viên đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc

Kết quả khảo sát có 21/21 cán bộ, giảng viên luôn đề cao trách nhiệm, coi trọng việc xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc trong Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên, 19/21 trả lời thường xuyên kết hợp trang bị kiến thức môn học với xây dựng tình cảm, ý chí, niềm tin cách mạng cho sinh viên; 18/21 cán bộ, giảng viên đã đánh giá quá trình quản lý sinh viên đã sử dụng nhiều hình thức,

phương pháp để giáo dục xây dựng ý thức về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên (Bảng 2).

Qua số liệu trên đã chứng tỏ đội ngũ cán bộ, giảng viên luôn nêu cao trách nhiệm, thực sự là lực lượng có vai trò quyết định nâng cao chất lượng trang bị kiến thức môn học với xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên.

Kết quả khảo sát cũng cho thấy, qua môn học có 83,2% sinh viên đã thể hiện tình cảm, trách nhiệm của mình đối với Đảng, quê hương, đất nước, nêu cao trách nhiệm trong học tập, rèn luyện tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội để không ngừng trưởng thành, phát triển, từng bước hoàn thiện nhân cách công dân; 80,4% sinh viên trả lời có nhận thức tốt về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc qua học tập môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh; 82,8% sinh viên trả lời thường xuyên gắn kết với tập thể đơn vị, giúp đỡ nhau hoàn thành nhiệm vụ (Bảng 1), đó là yếu tố quan trọng để Trung tâm có những kế hoạch giáo dục ý thức công dân được thuận lợi và hiệu quả cao.

Bảng 2. Nhận thức của cán bộ, giảng viên về sự cần thiết và biện pháp xây dựng ý thức công dân trong thực hiện nghĩa vụ bảo vệ tổ quốc cho sinh viên

STT	Nội dung câu hỏi	Số lượng
1	Ý nghĩa, tầm quan trọng xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc trong Giáo dục Quốc phòng và An ninh cho sinh viên.	21
2	Thường xuyên đề cao trách nhiệm, coi trọng trong xây dựng ý thức công dân về bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên.	21
3	Kết hợp trang bị kiến thức môn học với xây dựng tình cảm, ý chí, niềm tin cách mạng cho sinh viên.	19
4	Gắn kết công tác quản lý sinh viên với giáo dục xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên.	18
5	Đánh giá về sử dụng các hình thức, phương pháp xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên.	18

Để thực hiện tốt nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc, các sinh viên đã tỏ rõ thái độ, trách nhiệm trong học tập, rèn luyện, có 84% sinh viên trả lời nắm vững nội dung môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh; 83,2% sinh viên trả lời thường xuyên nêu cao trách nhiệm giữ gìn vũ khí trang thiết bị quân sự phục vụ cho dạy học, huấn luyện tại Trung tâm.

4.3. Niềm tin của sinh viên đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong Giáo dục quốc phòng và an ninh

Tại Trung tâm, sau khi được học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh, với phương pháp khảo sát qua online, có 92% sinh viên trả lời tin tưởng tuyệt đối vào đường lối quân sự, quốc phòng, an ninh của Đảng; 89% trả lời tin tưởng

vào sự đoàn kết của dân tộc quyết tâm bảo vệ Tổ quốc; 81% sinh viên trả lời luôn luôn tin tưởng vào sức mạnh của lực lượng vũ trang giành thắng lợi sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Các số liệu trên đã cho thấy, trong thời gian học tập, rèn luyện tại Trung tâm, sinh viên đã có bước chuyển biến tích cực về nhận thức, coi đó là sự kết tinh, hòa quyện giữa kiến thức môn học với tình cảm, ý chí và niềm tin cách mạng của sinh viên.

4.4. Ý chí của sinh viên đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc

Môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh mang tính đặc thù và lần đầu tiên sinh viên tiếp xúc với súng, đạn, các thiết bị quân sự, cường độ học tập, huấn luyện cao và trước sự tác động của khí hậu nắng, mưa thất thường, song các sinh viên đều nỗ lực cố gắng, khảo sát qua online có 100% sinh viên trả lời quyết tâm thực hiện thắng lợi khóa học; 72% số sinh viên trả lời sẵn sàng tham gia nhập ngũ vào Quân đội và Công an nhân dân để bảo vệ Tổ quốc; 75% số sinh viên trả lời tích cực tham gia phong trào giữ gìn an ninh chính trị, trật tự ở địa phương. Điều đó khẳng định sự tác động tích cực, hiệu quả trong Giáo dục quốc phòng và an ninh, thể hiện ở phần đa sinh viên đều có tình cảm, ý chí cao trong việc thực hiện nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.

Các số liệu điều tra xã hội học cả bốn thành tố trên cho thấy, đội ngũ cán bộ, giảng viên đã thường xuyên nêu cao trách nhiệm, gắn kết giáo dục, giảng dạy, huấn luyện chương trình môn học với xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên. Các sinh viên trong Giáo dục quốc phòng và an ninh tại Đại học Quốc gia Hà Nội đã chứng tỏ ngày càng nhận thức và có những hiểu biết tiến bộ, tích cực về nghĩa vụ công dân của mình đối với bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong giai đoạn hiện nay.

Theo Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh, Trung tâm tổ chức quản lý, học tập, rèn luyện và sinh hoạt tập trung theo nếp sống quân sự cho sinh viên, đồng thời, thực hiện chương trình của môn học theo quy định của Bộ Giáo dục và

Đào tạo, Bộ Quốc phòng với các nội dung về đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam, công tác quốc phòng và an ninh, một số kiến thức, kỹ năng quân sự cần thiết phù hợp với đối tượng, thời gian khoảng 4 tuần. Việc điều tra xã hội học, đối tượng sinh viên chuẩn bị kết thúc khóa học, nhằm lấy được ý kiến phản hồi theo đúng ý định, đem lại hiệu quả thiết thực, là những thông tin quan trọng một mặt kiểm chứng các hoạt động này trong thời gian qua, mặt khác giúp cho Trung tâm rút ra kinh nghiệm để tiếp tục cải tiến, đổi mới trong quản lý, giảng dạy, huấn luyện kiến thức quốc phòng và an ninh với xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên.

Nội dung lấy ý kiến khá toàn diện, như nhận thức về ý nghĩa, tầm quan trọng của nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong Giáo dục quốc phòng và an ninh? Sinh viên đã nhận thức về ý thức công dân của mình về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc? Đánh giá của sinh viên quá trình học tập môn học gắn với xây dựng tình cảm, ý chí, niềm tin cách mạng? Công tác quản lý sinh viên gắn với giáo dục xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc?

Kết quả điều tra cho thấy: một số nội dung sinh viên phản hồi còn chung chung; chưa đi sâu về công tác quản lý sinh viên tác động đến xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc; các hình thức, phương pháp thực hiện giáo dục và mức độ tác động của các nội dung giảng dạy về quân sự và chính trị chưa được làm rõ. Vì thế, cán bộ, giảng viên chưa thấy hết những mặt tích cực, hạn chế của bản thân để phát huy, khắc phục trong việc trang bị kiến thức môn học với xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên theo mong muốn.

Từ kết quả điều tra cũng cho thấy, một số sinh viên coi trọng tiếp nhận kiến thức môn học mà chưa quan tâm đến rèn luyện, xây dựng tình cảm, bản lĩnh, ý chí, niềm tin cách mạng, còn 12% sinh viên nhận thức về tính tất yếu, khách quan bảo vệ Tổ quốc chưa đầy đủ, còn lại 6% nhận thức trực quan, cảm tính; 13% sinh viên nhận diện về âm mưu, thủ đoạn “Diễn biến hoà

binh”, bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch chưa đầy đủ, toàn diện, 5,8% nhận thức chung chung. Vì thế, nên thái độ, trách nhiệm tham gia các hoạt động phong trào ở nhà trường, địa phương còn hạn chế; 25% sinh viên trả lời chưa tích cực tham gia phong trào giữ gìn trật tự an ninh ở địa phương; 18% sinh viên trả lời chưa sẵn sàng tham gia nhập ngũ vào lực lượng vũ trang. Điều này xuất phát từ một phận nhỏ sinh viên có lối sống buông thả, sự tự giáo dục về nhân cách còn những hạn chế và chưa có ý thức tu dưỡng và tự rèn luyện bản thân mình, đó là sự thiên lệch chưa đạt được theo mục tiêu, yêu cầu đào tạo, nên Trung tâm cần chấn chỉnh cả về nhận thức và hành động của sinh viên trong Giáo dục quốc phòng và an ninh.

Công cụ phục vụ điều tra chủ yếu bằng phiếu hỏi, phần lớn sinh viên và đội ngũ cán bộ, giảng viên đánh giá khách quan; đối thoại lấy ý kiến trực tiếp thường chưa đủ thẳng thắn, thời gian có hạn nên số lượng ý kiến chưa được đầy đủ; lấy ý kiến qua online, tuy cho kết quả nhanh, song tính khái quát, tổng hợp đòi hỏi phải thận trọng mới đạt được ý định.

Đánh giá chung: thực hiện chức năng, nhiệm vụ được giao, nhiều năm qua, Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội đã bám sát mục tiêu, yêu cầu đào tạo, lãnh đạo, chỉ đạo sát sao, gắn việc trang bị kiến thức môn học với giáo dục, xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới cho sinh viên. Từng bài giảng lý thuyết, thực hành, hay trong công tác quản lý đều được cán bộ, giảng viên định hướng, giáo dục xây dựng tình cảm, bản lĩnh, ý chí, niềm tin cách mạng cho sinh viên đạt được những kết quả thiết thực. Tuy vậy, còn một số khâu, việc gắn kết giữa công tác quản lý, giảng dạy, huấn luyện môn học với xây dựng ý thức công dân về nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên chưa sát; hình thức, phương pháp chưa linh hoạt, sáng tạo, đòi hỏi Trung tâm cần tiếp tục cải tiến, đổi mới để nâng cao hiệu quả hơn nữa.

5. Kết luận và khuyến nghị

Kết luận: ý thức công dân về bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa là một loại

hình đặc thù của ý thức xã hội được hình thành, phát triển gắn liền với quá trình hoàn thiện nhân cách trong những điều kiện lịch sử cụ thể. Đối với sinh viên đào tạo tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội, ý thức bảo vệ Tổ quốc được biểu hiện ở sự giác ngộ tính tất yếu, nhận thức đúng về mục tiêu, nhiệm vụ chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Để xây dựng ý thức công dân trong thực hiện nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc của sinh viên cần tiến hành đồng bộ các giải pháp, phát huy vai trò, trách nhiệm chính trị của đội ngũ cán bộ, giảng viên; gắn đổi mới nội dung, phương pháp, hình thức giáo dục - đào tạo với quan tâm chăm lo đời sống vật chất, tinh thần, tăng cường tổ chức các hoạt động ngoại khóa; đặc biệt cần tăng cường giáo dục chính trị, tư tưởng tạo chuyển biến mạnh về nhận thức và hành động của sinh viên là vấn đề cốt lõi, có ý nghĩa quyết định đến nâng cao ý thức công dân bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa của sinh viên đào tạo tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội hiện nay.

Khuyến nghị: phát huy hơn nữa vai trò của đội ngũ cán bộ, giảng viên thực hiện tốt chức trách nhiệm vụ được giao. Tăng cường giáo dục chính trị, tư tưởng, xây dựng lập trường cách mạng của sinh viên. Tiếp tục đổi mới nội dung, phương pháp giáo dục - đào tạo, trang bị kiến thức quốc phòng, an ninh gắn với rèn luyện sinh viên. Không ngừng chăm lo đời sống vật chất, tinh thần; tăng cường tổ chức các hoạt động ngoại khóa cho sinh viên.

Tài liệu tham khảo

- [1] V. T. T. Trang, Students Current Awareness of the Fatherland Defending, Art and Culture Magazine, Hanoi, 2018.
- [2] N. T. Tuyet, Research on Citizens Awareness of Students at Quang Ninh University, Research and Development Magazine, 2020.
- [3] T. T. T. Thao, Citizens Awareness of Students at Irrigation University in the New Era, Scientific Research Magazine of Irrigation University, Hanoi, 2020.
- [4] L. H. Duc, Students' Responsibilities in Defending the Fatherland, Master's Thesis, Industrial University, Ho Chi Minh City, 2021.

- [5] Special Journal of Law Propaganda, National Council for Legal Education Dissemination, Hanoi, 2013.
- [6] National Assembly of Vietnam, Constitution of the Democratic Republic of Vietnam, 1959.
- [7] National Assembly of Vietnam, Constitution of the Socialist Republic of Vietnam, 2013.
- [8] National Assembly of Vietnam, Constitution of the Socialist Republic of Vietnam, 2013.
- [9] Communist Party of Vietnam, Document of the 11th National Congress of Deputies, National Political Publishing House, Hanoi, 2005, pp. 59.
- [10] Ministry of Education and Training, Circular 46/2020/TT-BGDĐT Dated November 24th, 2020.
- [11] National Assembly of Vietnam, Law on National Defense and Security, 2013.
- [12] D. V. Thuc, Citizens' Responsibilities for the Obligation to Protect the Fatherland in the New Situation, People's Army Newspaper, December 23rd, 2017.
- [13] Department of Information and Communications, Youth's Responsibilities for Protecting the Fatherland, State and Society, People's Committee of Binh Phuoc Province, 2021.
- [14] V. T. Phat, Performing the Obligation to Protect the Fatherland is the Sacred Responsibility of Every Citizen, Binh Thuan Propaganda Magazine, 2022.
- [15] N. A. Tuan, Raising Awareness and Responsibility of Vietnamese Youth for the Mission of Securing National Defense and Security, Taking Part in the Defense of the Fatherland, National Defense Journal, August 15th, 2023.